

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۳۵۵۱

تاریخ انتشار: تیر ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۳
۳. روغن پایه	۶
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۶
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۷
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۸
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۱۰
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۱۱
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۱۱
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۱۱
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۲
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران	۱۳
۴-۳. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۴
جمع بندی	۱۶

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم‌باتوم، روغن پایه، اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

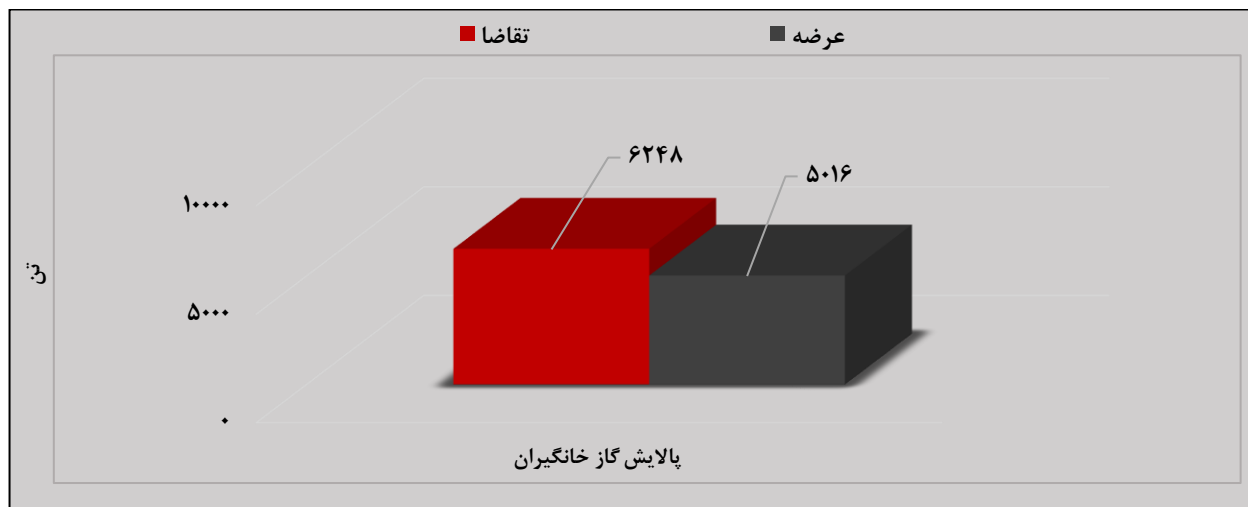
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ تنها توسط شرکت پالایش گاز خانگیران تولید و از سوی شرکت ملی نفت ایران در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده برای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، در این هفته مجموعاً ۵,۰۱۶ تن میعانات گازی از سوی شرکت پالایش گاز خانگیران عرضه شد. در مقابل، تقاضایی به میزان ۶,۲۴۸ تن برای این محصول به ثبت رسید که بیانگر کسری عرضه‌ای معادل ۱,۲۳۲ تن در بازار این محصول است.

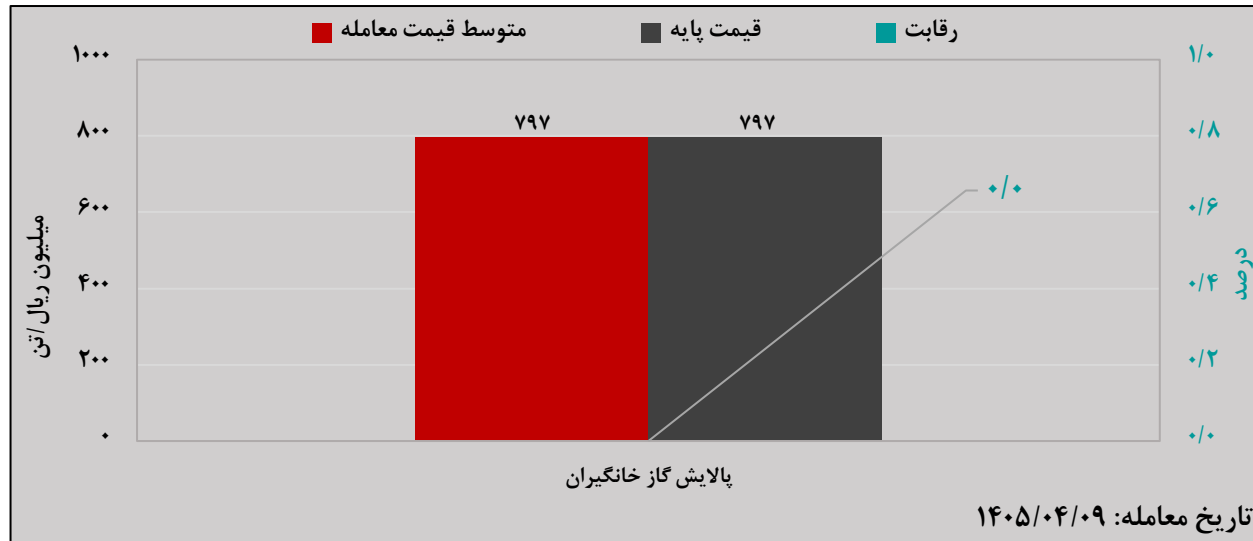
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه میعانات گازی مجموعه پالایش گاز خانگیران نشان می‌دهد که این محصول در هفته دوم تیرماه، با وجود فشار تقاضای یادشده، بدون رقابت قیمتی معامله شده است. بر این اساس، قیمت پایه و متوسط قیمت معامله این محصول هر دو برابر با ۷۹,۷۰۰,۰۰۰ تومان به ازای هر تن بوده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات میعانات گازی در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصول همچنان با محدودیت در سمت عرضه مواجه است. در هفته مورد بررسی، عرضه ۵,۰۱۶ تنی در برابر تقاضای ۶,۲۴۸ تنی، منجر به کسری عرضه ۱,۲۳۲ تنی شد که بیانگر تداوم نیاز بازار به حجم بیشتری از این خوراک است. با این حال، معامله محصول بدون رقابت قیمتی و معادل قیمت پایه نشان می‌دهد که محدود بودن تعداد عرضه‌ها و عمق پایین معاملات، مانع از

شکل‌گیری رقابت مؤثر در بازار شده است. همچنین، تمرکز کامل عرضه در این هفته بر محصول پالایش گاز خانگیران، بیانگر وابستگی بازار به تعداد محدودی عرضه‌کننده و نبود تنوع در منابع تأمین میعانات گازی است.

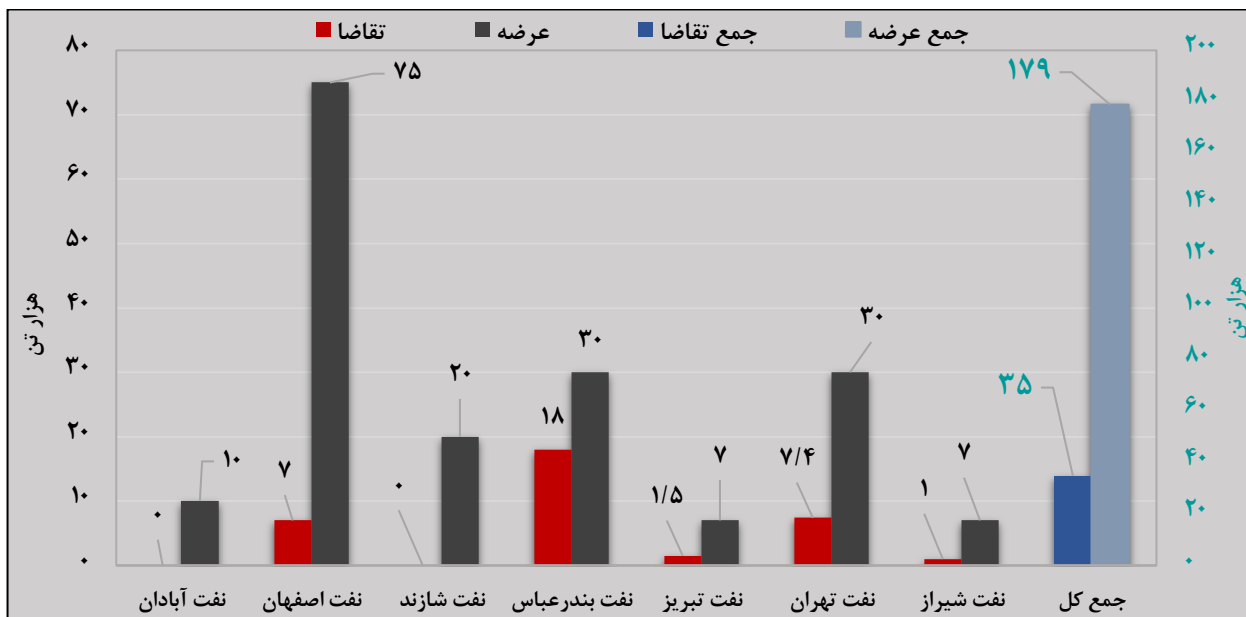
بررسی روند عرضه از ابتدای سال ۱۴۰۵ نیز حاکی از آن است که عرضه میعانات گازی در بورس انرژی ایران عملاً به‌صورت موردی و غیرمستمر انجام شده است. در این میان، مجتمع گاز پارس جنوبی به‌عنوان بزرگ‌ترین تأمین‌کننده میعانات گازی مورد نیاز صنایع پایین‌دستی، از ابتدای سال تاکنون تنها یک نوبت و آن هم در هفته دوم اردیبهشت‌ماه، معادل ۱۲۰ هزار بشکه میعانات گازی در بورس انرژی عرضه کرده است. سایر عرضه‌کنندگان نیز علاوه بر سهم محدود در بازار، عرضه مستمر و قابل توجهی نداشته‌اند. در نتیجه، بازار میعانات گازی بورس انرژی در حال حاضر در وضعیت نیمه‌متوقف قرار دارد؛ شرایطی که ضمن کاهش دسترسی صنایع پایین‌دستی به خوراک از مسیر شفاف بورس، برنامه‌ریزی تولید را با دشواری مواجه کرده و در صورت تداوم، می‌تواند به کاهش بهره‌برداری از ظرفیت واحدهای تولیدی و افزایش ریسک تأمین خوراک در زنجیره پایین‌دستی منجر شود.

۲. وکیوم باتوم

در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم‌باتوم بورس کالا شاهد عرضه این محصول توسط هفت پالایشگاه کشور شامل پالایش نفت آبادان، پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. تحلیل داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، پیش‌تاز حجم عرضه در هفته مورد بررسی بوده است. در جایگاه‌های بعدی، پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت تهران به‌طور مشترک هر یک با عرضه ۳۰ هزار تن قرار گرفتند؛ در حالی که کمترین حجم عرضه با ۷ هزار تن، به دو پالایشگاه تبریز و شیراز اختصاص یافت.

در مقابل، برخلاف گستردگی سمت عرضه، بازار در سمت تقاضا با رخوت قابل توجهی مواجه بود. شواهد نشان می‌دهد که تنها وکیوم‌باتوم پالایش نفت بندرعباس با ۱۸ هزار تن تقاضا، تا حدی مورد توجه خریداران قرار گرفت؛ حال آنکه برای سایر شرکت‌ها، سطح تقاضا فاصله معناداری با حجم عرضه داشت و در مورد محصولات نظیر پالایش نفت آبادان و امام خمینی (ره) شازند، عملاً هیچ‌گونه تقاضایی در تالار معاملات به ثبت نرسید. در ادامه، به واکاوی ریشه‌های این شکاف میان عرضه و تقاضا و بررسی دلایل رکود حاکم بر بازار وکیوم‌باتوم پرداخته خواهد شد.

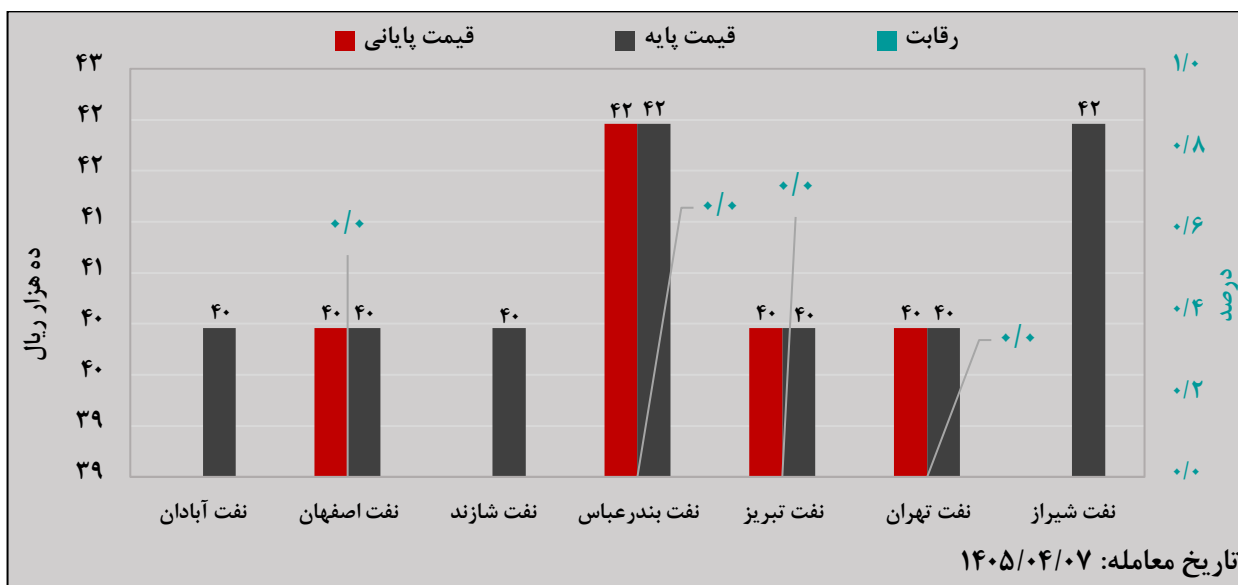
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر هفت پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۱۴۴ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته دوم تیرماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی هفت شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته دوم تیرماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۴/۰۷

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بر اساس داده‌های نمایش داده‌شده در شکل فوق، در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ پالایشگاه‌ها با وجود عرضه‌های گاه‌آ سنجین، به دلیل ضعف سمت تقاضا عملاً یا هیچ معامله‌ای ثبت نکرده‌اند یا در صورت ثبت معامله در قیمت‌هایی برابر با قیمت پایه عرضه معامله انجام شده است. برای تحلیل این وضعیت، لازم است به مصوبه دهم خردادماه شرکت ملی پالایش و پخش اشاره شود. در این مصوبه، نرخ فرآورده‌های ویژه داخلی برای نیمه اول خرداد تعیین شد که طی آن:

✓ وکیوم‌باتوم مرغوب (تولیدی شیراز و بندرعباس) با نرخ جدید ۵۶,۹۹۰ تومان اعلام شد.

✓ وکیوم‌باتوم سایر پالایشگاه‌ها با نرخ ۵۴,۳۰۰ تومان تعیین گردید.

ای این ارقام در مقایسه با نرخ‌های پیش از مصوبه، رشد قابل توجهی به ترتیب معادل ۳۸/۶ و ۳۸/۵ درصد را نشان می‌داد که انتظار می‌رفت در قیمت‌های پایه بورس کالا نیز بازتاب یابد. با این حال، پالایشگاه‌ها پس از ابلاغ مصوبه مذکور، با وقفه‌ای چند هفته‌ای در عرضه‌ها مواجه شدند؛ وقفه‌ای که منجر به انباشت موجودی در مخازن و فشار عملیاتی برای عرضه محصولات در سه هفته منتهی به هفته دوم تیرماه شد. در چنین شرایطی، پالایشگاه‌ها با هدف تحریک تقاضا و کاهش مقاومت خریداران در برابر جهش قیمتی، استراتژی تعیین قیمت‌های پایه در سطحی پایین‌تر از نرخ مصوب شرکت ملی پالایش و پخش را در پیش گرفتند.

اما با وجود این تعدیل‌های قیمتی، بازار واکنش مؤثری از سمت تقاضا نشان نداد و عملاً در دو هفته منتهی به هفته دوم تیرماه، به جز یک معامله محدود در مورد وکیوم‌باتوم شیراز، عرضه سایر شرکت‌ها بدون مشتری ماند. نگاه به روند اخیر بازار نشان می‌دهد که مقاومت خریداران در برابر نرخ‌های جدید و انتظار برای تعدیل قیمت‌ها، در نهایت در هفته دوم تیرماه به نتیجه رسیده است؛ چراکه قیمت‌های پایه عملاً به سطوح پیش از مصوبه دهم خردادماه بازگشته‌اند. با این حال، تداوم عدم تمایل متقاضیان به جذب عرضه‌ها نشان می‌دهد که بحران فعلی تنها ناشی از «اصطکاک قیمتی» نیست، بلکه به یک «رکود ساختاری» در سمت تقاضا بدل شده است.

به نظر می‌رسد خریداران با درک انباشت موجودی در مخازن پالایشگاه‌ها و ضرورت عرضه‌های سنگین، یا در انتظار اصلاح بیشتر قیمت‌ها هستند و یا به دلیل رکود حاکم بر صنایع پایین‌دستی (به‌ویژه پروژه‌های عمرانی)، سیگنال‌های قیمتی فعلی را هنوز برای شروع خرید توجیه‌پذیر نمی‌دانند. در واقع، بازگشت به قیمت‌های پیش از مصوبه نیز نتوانسته است اعتماد لازم را به بازار بازگرداند؛ چرا که بی‌ثباتی‌های اخیر در سیاست‌گذاری، قدرت پیش‌بینی بازار را از خریداران سلب کرده و آن‌ها را به سمت اتخاذ استراتژی «انتظار و مشاهده» سوق داده است.

در نهایت، بررسی معاملات وکیوم‌باتوم در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصول وارد مرحله‌ای از رکود عمیق در سمت تقاضا شده است؛ به‌گونه‌ای که علی‌رغم عرضه گسترده هفت پالایشگاه و بازگشت قیمت‌های پایه به سطوح پیش از مصوبه دهم خردادماه، بخش عمده عرضه‌ها بدون مشتری باقی مانده و معاملات محدود نیز عمدتاً بدون رقابت قیمتی انجام شده‌اند. این شرایط بیانگر آن است که مشکل فعلی بازار صرفاً ناشی از افزایش قیمت‌ها نیست، بلکه کاهش تقاضای مؤثر، بی‌ثباتی در سیاست‌های قیمت‌گذاری، انتظار خریداران برای اصلاحات بیشتر و رکود صنایع پایین‌دستی، همزمان بر رفتار بازار اثر گذاشته‌اند. تداوم این وضعیت، علاوه بر افزایش موجودی انبار پالایشگاه‌ها و تشدید

فشار بر عرضه‌کنندگان، می‌تواند زنجیره تولید و مصرف و کیوم‌باتوم را با چالش‌های جدی مواجه کرده و ضرورت بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار و ایجاد ثبات در سازوکار قیمت‌گذاری را بیش از پیش نمایان سازد.

۳. روغن پایه

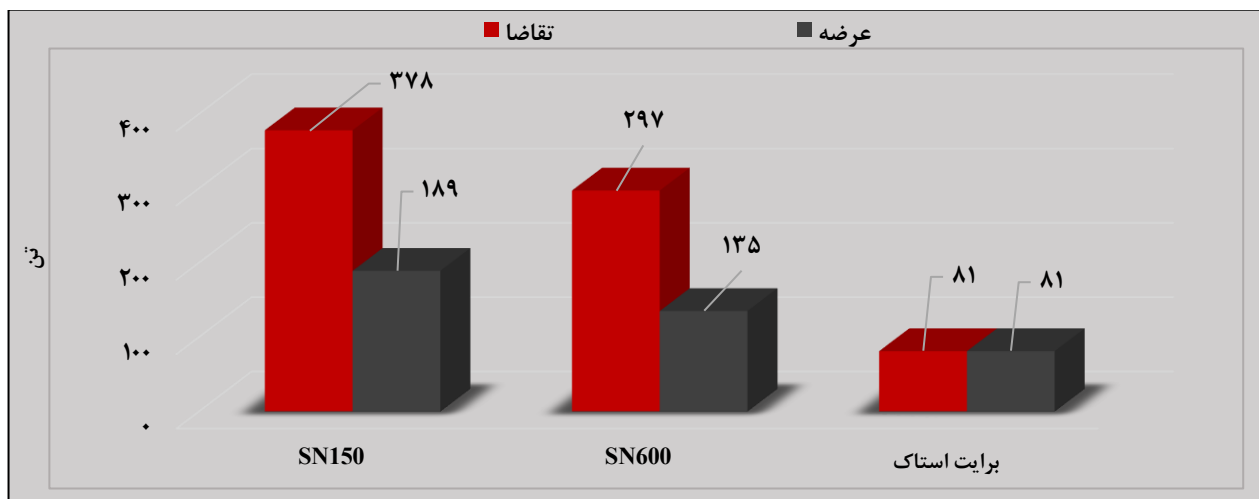
روغن پایه در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته دوم تیرماه مجموعه نفت ایرانول سه نوع روغن پایه، SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برایت استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه‌های SN150، SN600 و برایت استاک مجموعه نفت ایرانول برای هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای روغن پایه SN150 نفت ایرانول آبادان تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا ۲ برابر عرضه انجام‌شده است. همچنین، برای SN600 نفت ایرانول تهران نیز تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا ۲/۲ برابر عرضه انجام‌شده بوده است. به بیان دیگر، کسری عرضه و فشار تقاضا در هر دو گرید یادشده بسیار چشم‌گیر است. در مقابل، در هفته مذکور، برای روغن پایه برایت استاک این شرکت، حجم عرضه متناسب با حجم تقاضای ثبت‌شده و به میزان ۸۱ تن بوده است.

شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (آبادان و تهران)؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

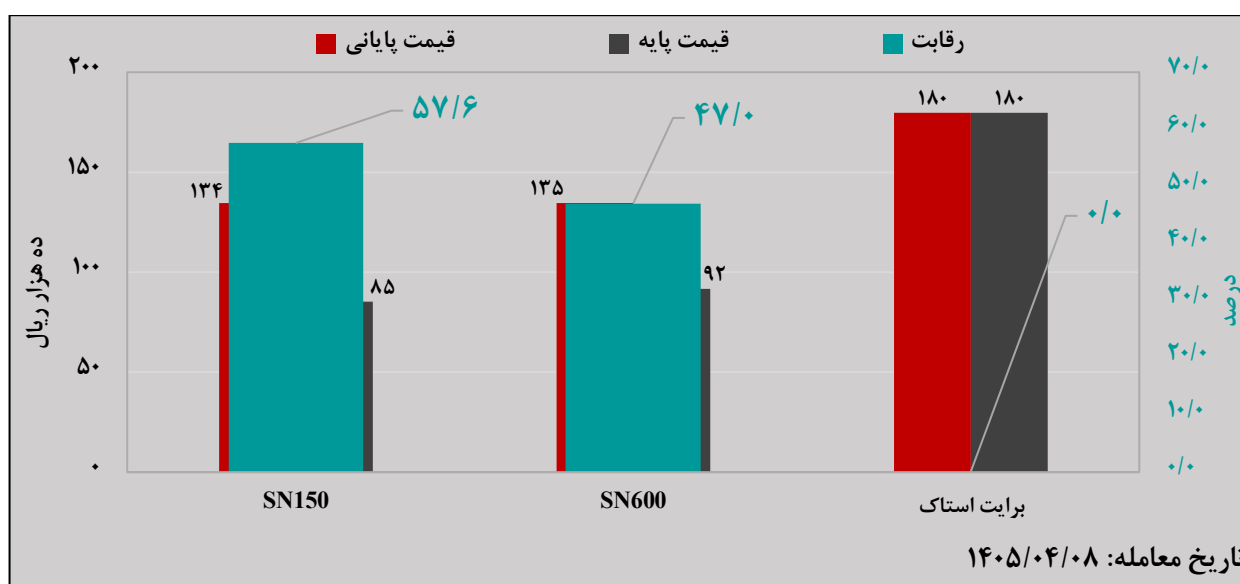

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های شرکت مذکور نشان می‌دهد که برای روغن پایه‌های SN600، SN150 به ترتیب به میزان ۵۷/۶ و ۴۷ درصد رقابت قیمتی در معاملات بورسی به ثبت رسیده است. شکل‌گیری این سطح از رقابت قیمتی برای گریدهای یادشده بیانگر وجود فشار تقاضای بالا و تمایل بالاتر خریداران برای تأمین این محصولات در هفته دوم تیرماه است.

در مقابل، در بازه زمانی مورد بررسی روغن پایه برای استاک با قیمت پایه ۱۸۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شده و بدون ثبت رقابت قیمتی در بورس کالا، در نهایت به قیمت پایانی ۱۸۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شده است؛ که نشان‌دهنده تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا در این گرید و نبود فشار تقاضا از سمت خریداران است. به بیان دیگر، برخلاف روغن پایه‌های SN150 و SN600 که با رقابت قابل توجهی همراه بوده‌اند، معاملات برای استاک بدون رقابت قیمتی انجام شده و این موضوع می‌تواند به طور کلی بیانگر محدود بودن تقاضای مؤثر و کفایت نسبی عرضه این گرید باشد. از این‌رو، می‌توان گفت در هفته دوم تیرماه تمرکز اصلی تقاضا در بازار روغن پایه شرکت مذکور بیشتر بر دو گرید SN150 و SN600 بوده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (آبادان و تهران)؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

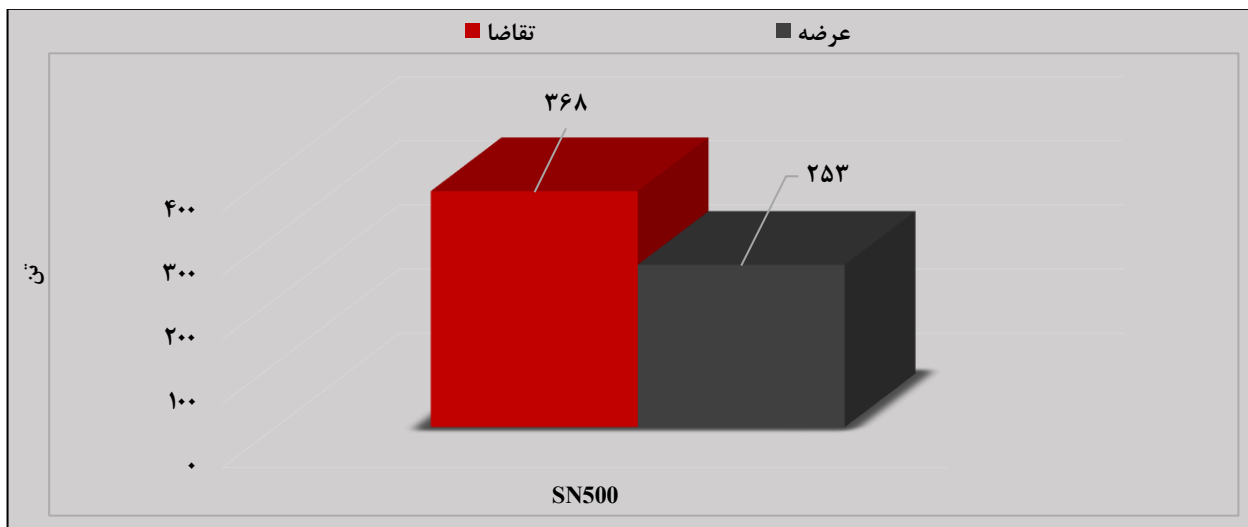

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ تنها روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که تقاضای ثبت‌شده برای این محصول از حجم عرضه فراتر رفته و بازار این گرید با کسری عرضه مواجه بوده است؛ به گونه‌ای که حجم عرضه SN500 به میزان ۱۱۵ تن کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده بوده و در نتیجه، بیش از ۳۱ درصد از تقاضای موجود در بورس کالا برای آن تأمین نشده است.

شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN500) در بورس کالا طی هفته دوم تیرماه نشان می‌دهد که در سایه فشار تقاضای موجود، رقابت قیمتی به میزان ۲۲/۵ درصد برای این گرید روغن پایه در بازه مورد بررسی وجود داشته است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت بهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

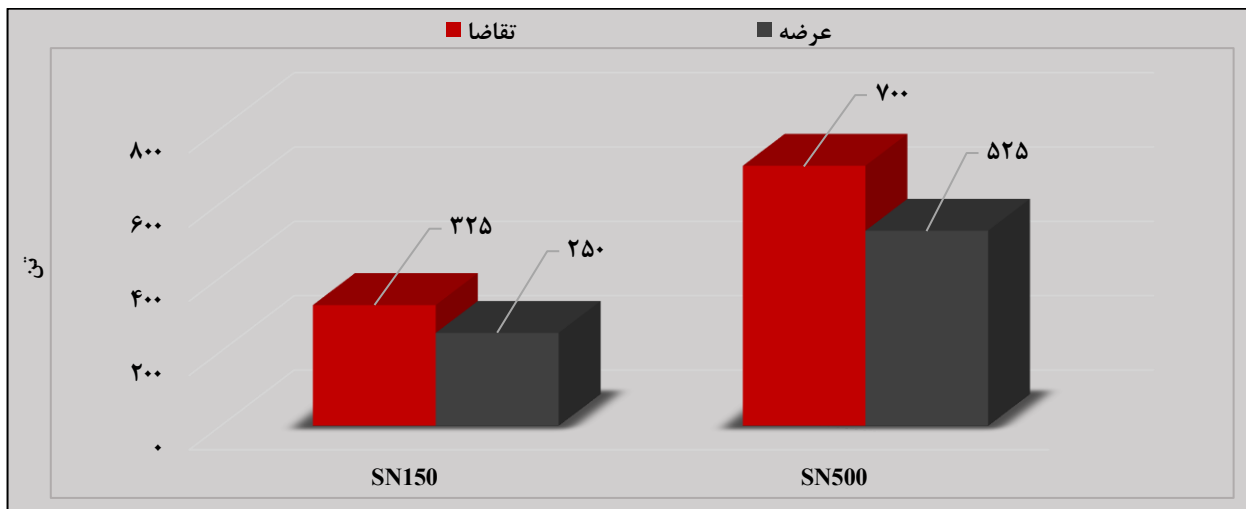
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته دوم تیرماه برای SN150 نفت پارس معادل ۷۵ تن بیشتر از عرضه

انجام شده بوده است. همچنین، برای گرید SN500 نفت پارس نیز معادل ۱۷۵ تن کسری عرضه در بورس کالا به ثبت رسیده است؛ که نشان دهنده وجود فشار تقاضا برای هر دو گرید شرکت مذکور در معاملات بورسی است.

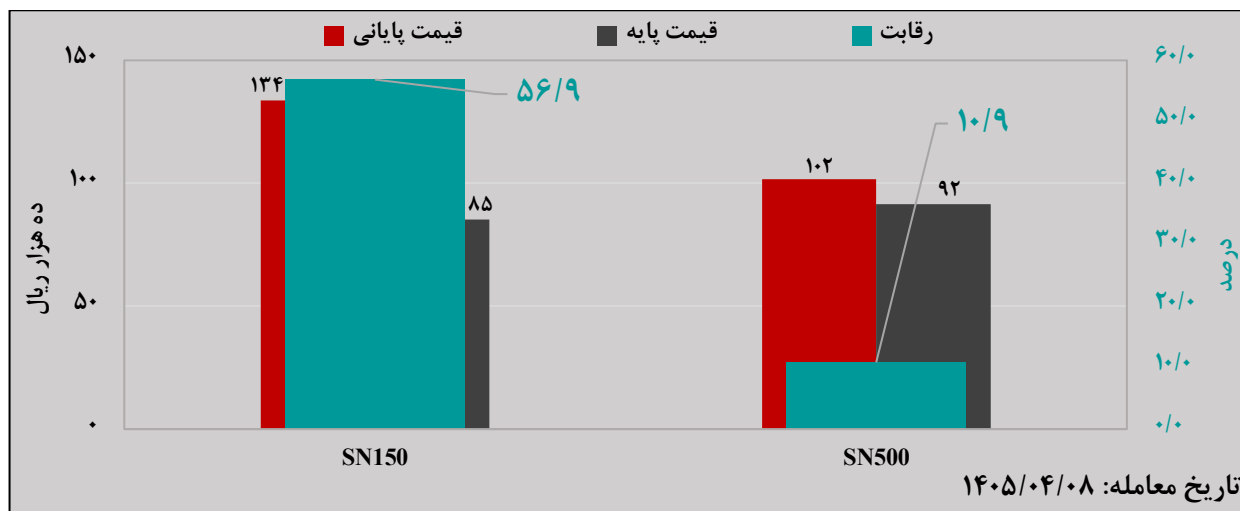
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 با وجود فشار تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۵۶/۹ درصد مواجه بوده است. در مقابل، برای روغن پایه SN500 با توجه به فشار تقاضای بیشتر نسبت به نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی کمتری به میزان ۱۰/۹ درصد به ثبت رسیده است. این تفاوت در میزان رقابت، نشان می‌دهد که بازار در هر دو گرید با سیطره تقاضای خریداران مواجه بوده، با این حال شدت محدودیت عرضه در گرید SN150، منجر به رفتارهای هیجانی‌تر و رشد قیمت بسیار بیشتری در مقایسه با گرید SN500 شده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

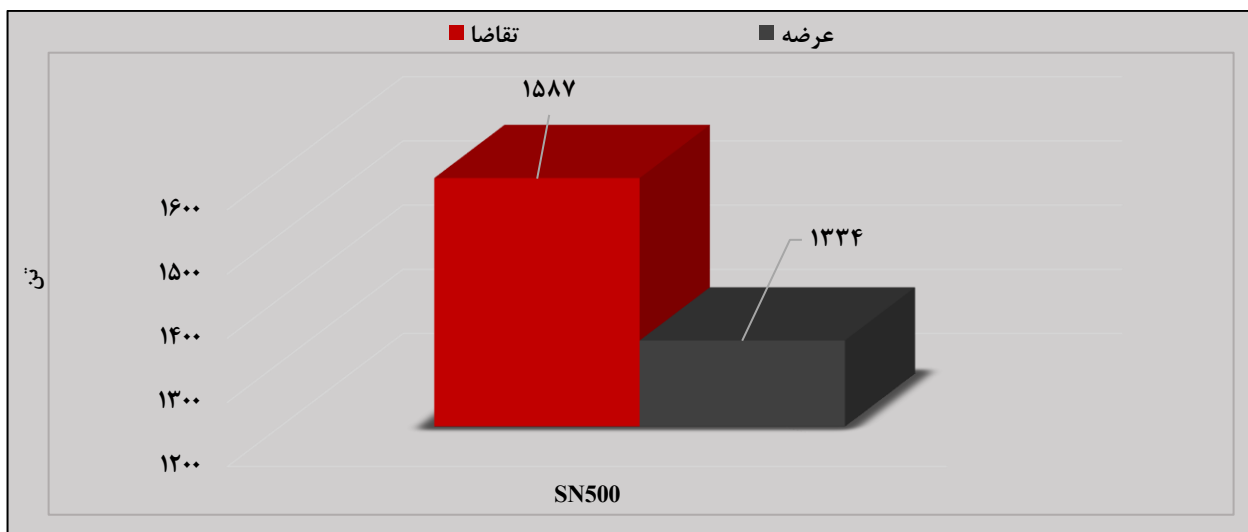

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته دوم تیرماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۲۵۳ تن، داشته است؛ به‌طوری‌که حدود ۱۶ درصد از تقاضای موجود برای این محصول در بورس کالا تأمین نشده است.

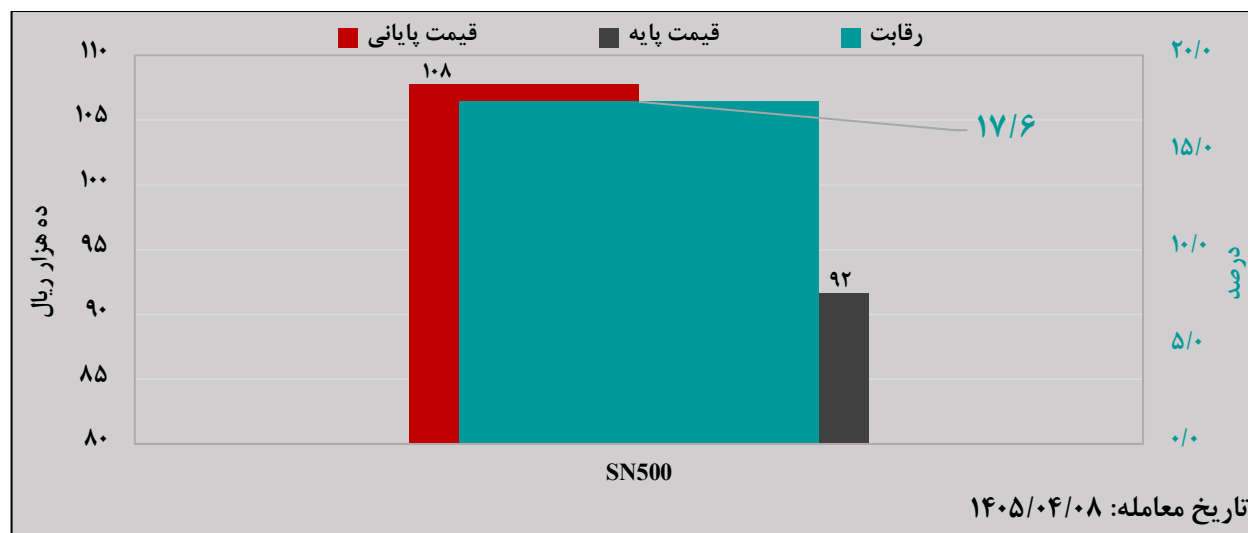
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۱۷/۶ درصد را تجربه کرده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات روغن پایه در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات همچنان با غلبه محسوس سمت تقاضا و محدودیت در عرضه مواجه است؛ موضوعی که خود را در قالب کسری عرضه در اغلب گریدها و شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل توجه نمایان کرده است. شدت رقابت در برخی گریدها، به‌ویژه SN150 و SN600 شرکت نفت ایرانول و همچنین SN150 نفت پارس، بیانگر تمرکز بالای تقاضا بر گریدهای پرمصرف و نگرانی خریداران نسبت به کفایت عرضه در کوتاه‌مدت است. در مقابل، معامله برخی گریدها نظیر برای استاک بدون رقابت قیمتی نشان می‌دهد که رفتار بازار روغن پایه یکدست نبوده و سطح جذابیت یا ضرورت تأمین در میان گریدهای مختلف تفاوت معناداری دارد. در مجموع، داده‌های معاملاتی هفته مورد بررسی حاکی از آن است که بازار روغن پایه در شرایطی قرار دارد که استمرار عرضه‌های محدود، در کنار تقاضای پایدار صنایع مصرف‌کننده، زمینه تداوم رقابت‌های قیمتی و افزایش حساسیت بازار نسبت به حجم عرضه تولیدکنندگان را فراهم کرده است.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت بهران، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

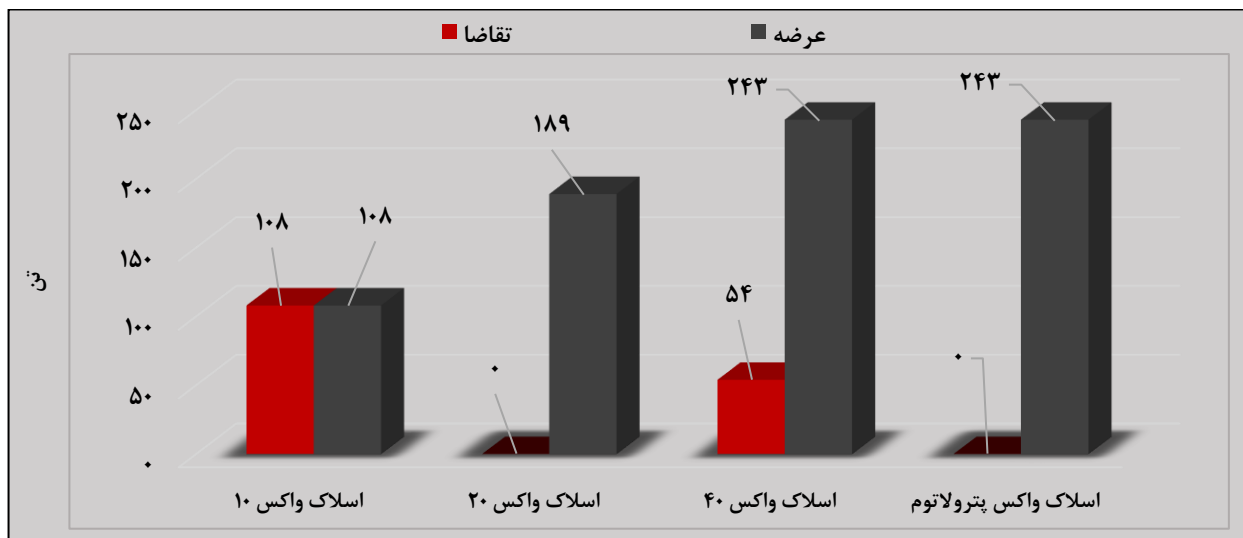
این مجموعه در دوم تیرماه ۱۴۰۵ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵، چهار گرید اسلاک واکس شامل اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و پترولاتوم را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است.

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، به جز اسلاک واکس ۱۰، سایر گریدهای عرضه‌شده با مازاد عرضه مواجه بوده‌اند. به‌گونه‌ای که برای اسلاک واکس ۲۰ و پترولاتوم هیچ تقاضایی در بورس کالا به ثبت نرسید و اسلاک واکس ۴۰ نیز تنها با ۵۴ تن تقاضا روبه‌رو شد؛ رقمی که فاصله قابل توجهی با حجم عرضه این محصول داشت. در مقابل، تنها در مورد اسلاک واکس ۱۰، عرضه و تقاضا در سطح ۱۰۸ تن با یکدیگر برابر بوده و تعادل نسبی میان دو سمت بازار برقرار بوده است. در مجموع، معاملات این هفته نشان می‌دهد که بازار اسلاک واکس عمدتاً در شرایط مازاد عرضه و ضعف تقاضا قرار داشته و عرضه‌های انجام‌شده به‌طور کامل پاسخگوی نیاز محدود بازار بوده‌اند.

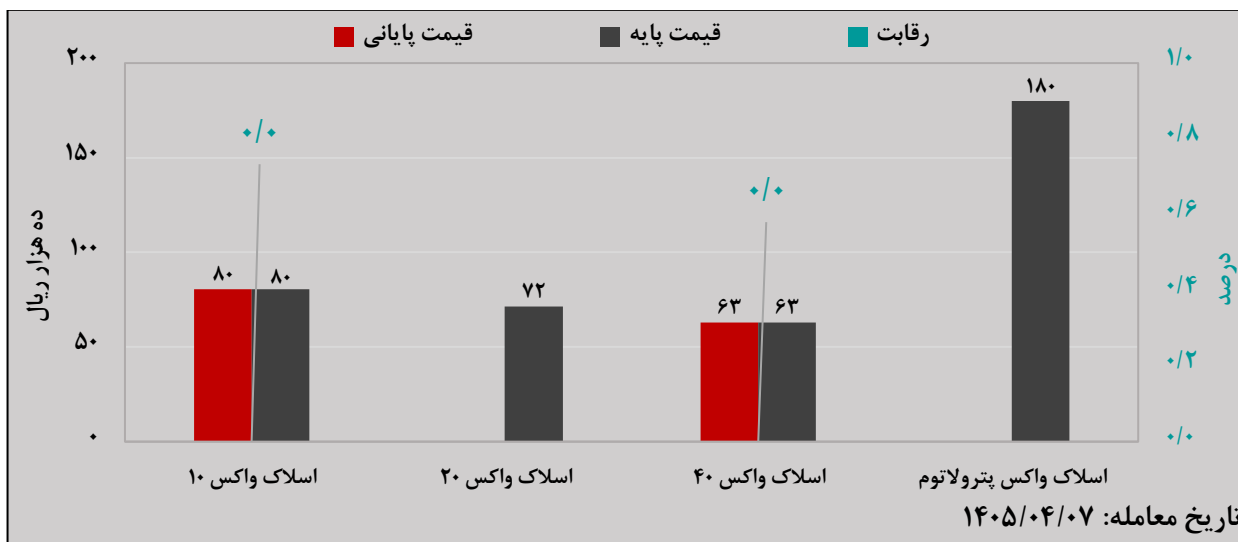
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر نمایانگر میزان رقابت قیمتی (تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه) در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران است. یافته‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی هر گرید به‌طور کامل با وضعیت عرضه آن محصول هم‌سویی داشته است. در همین راستا، نبود فشار تقاضا در گریدهای اسلاک واکس ۱۰ و ۴۰ منجر به شکل‌گیری رقابت قیمتی صفر شده است. همچنین برای دو نوع اسلاک واکس ۲۰ و پترولاتوم به دلیل نبود تقاضا بدون معامله باقی مانده‌اند و بحث رقابت قیمتی برای آن‌ها منتفی است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

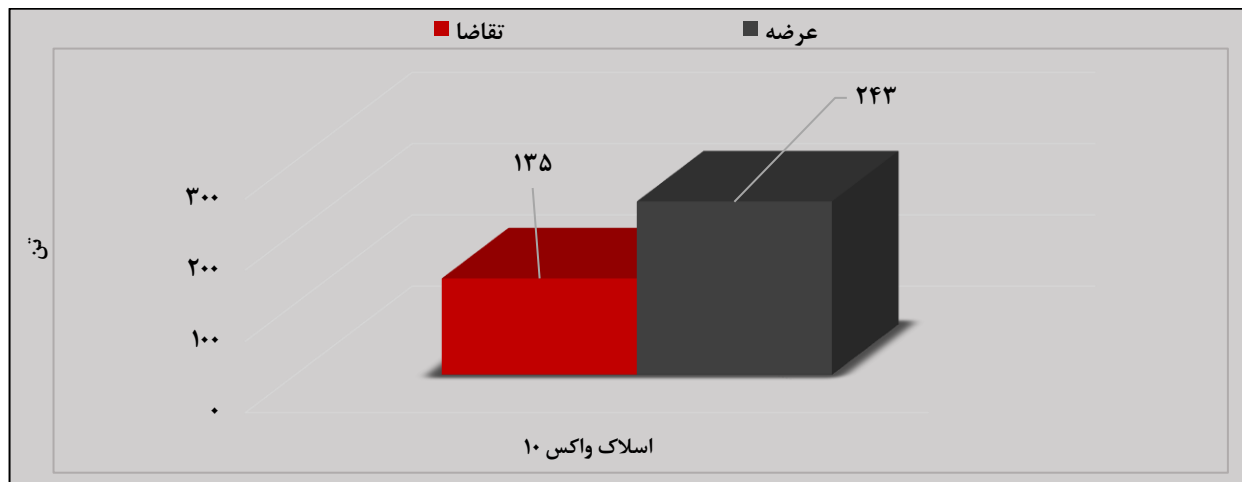
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است.

مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۱۰۸ تن مازاد مواجه بوده است.

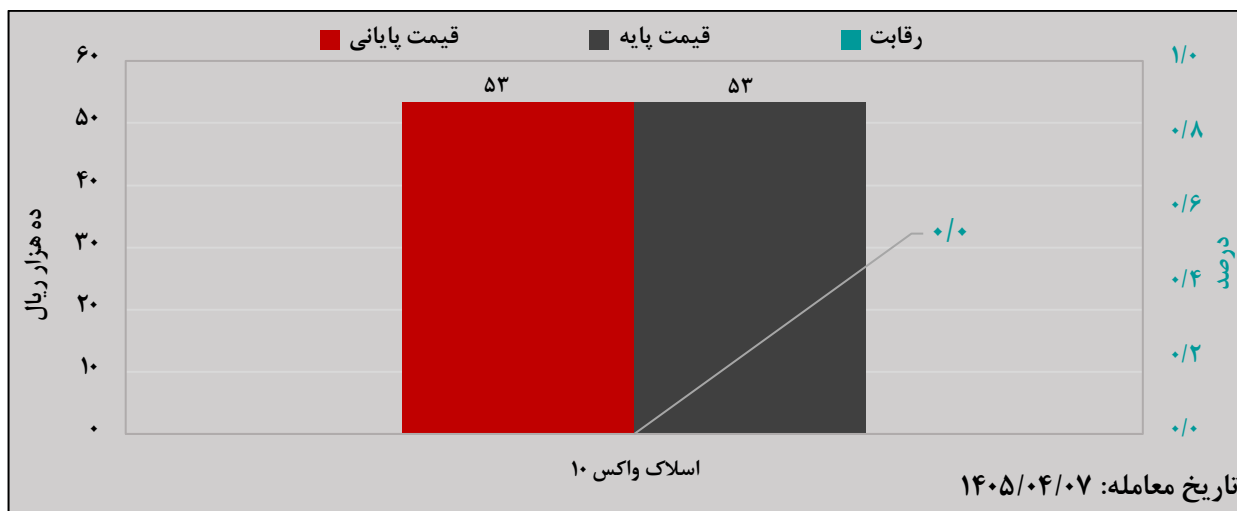
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به دلیل نبود فشار از جانب تقاضا، این محصول در هفته مورد بررسی بدون رقابت قیمتی و به قیمت پایه عرضه آن (۵۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شده است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

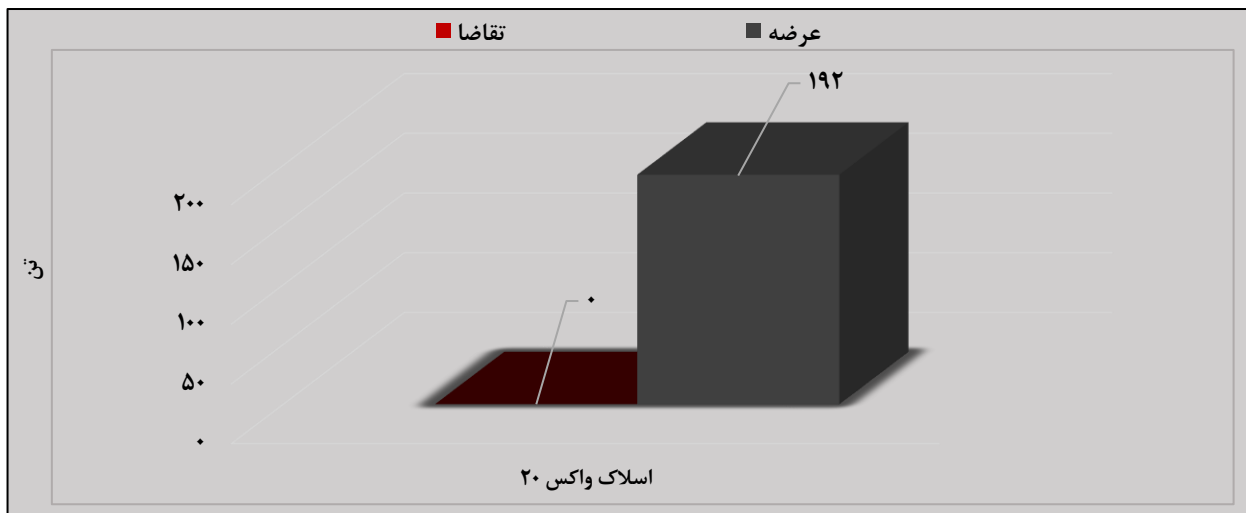
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

نفت بهران در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۲۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای محصول مذکور در هفته یادشده در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که می‌بینیم،

اسلاک واکس ۲۰ نفت بهران در بازه‌ی مورد بررسی عرضه‌ای به میزان ۱۹۲ تن داشته است. این در حالی است که برای عرضه انجام شده اسلاک واکس مذکور هیچ تقاضایی در بورس کالا به ثبت نرسیده است.

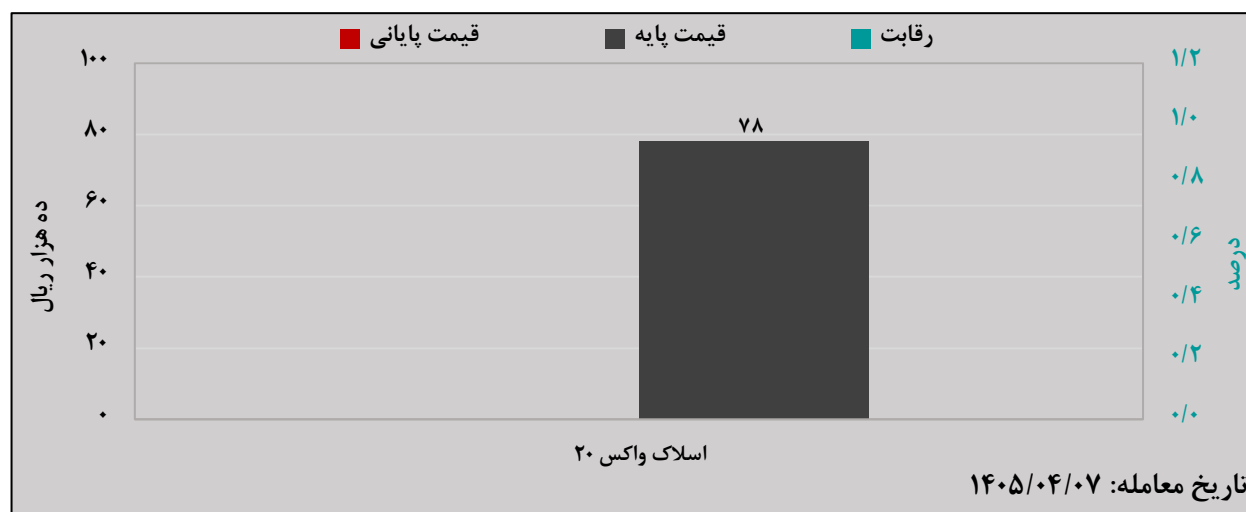
شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه عرضه و قیمت پایانی معامله اسلاک واکس شرکت نفت بهران نشان می‌دهد که به دلیل عدم ثبت هیچ گونه تقاضا برای این محصول در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵، معامله‌ای برای آن انجام نشده و در نتیجه، رقابت قیمتی نیز شکل نگرفته است.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

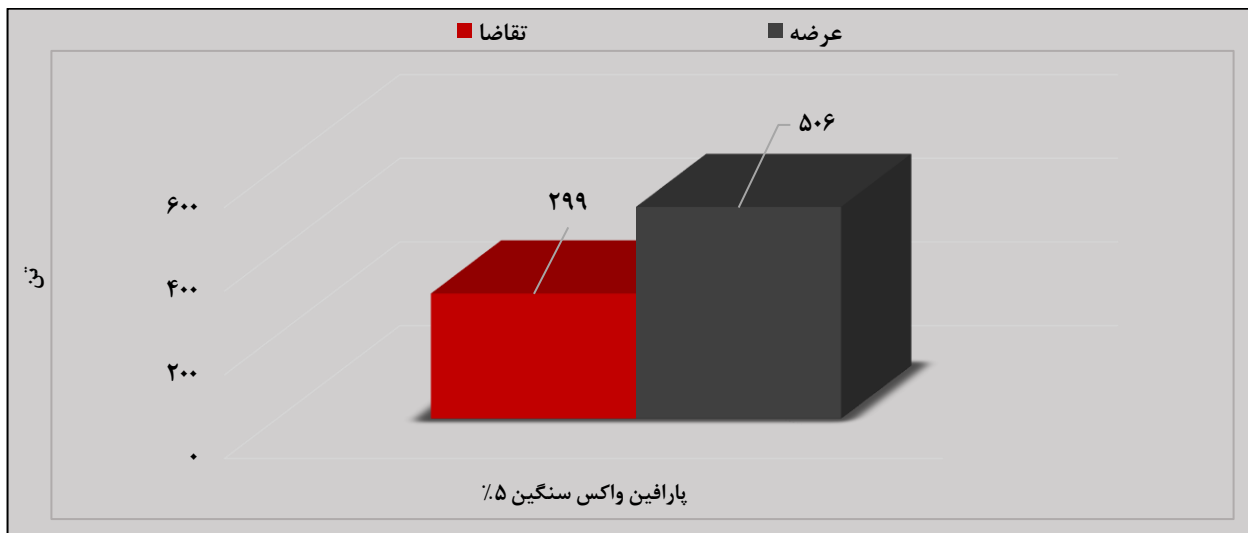
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته دوم تیرماه سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصول در بازه یادشده قابل مشاهده است.

همانطور که می‌بینیم، عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ نسبت به تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا به میزان ۲۰۷ تن مازاد داشته و عرضه انجام‌شده تمامی تقاضای ثبت‌شده را پوشش داده است.

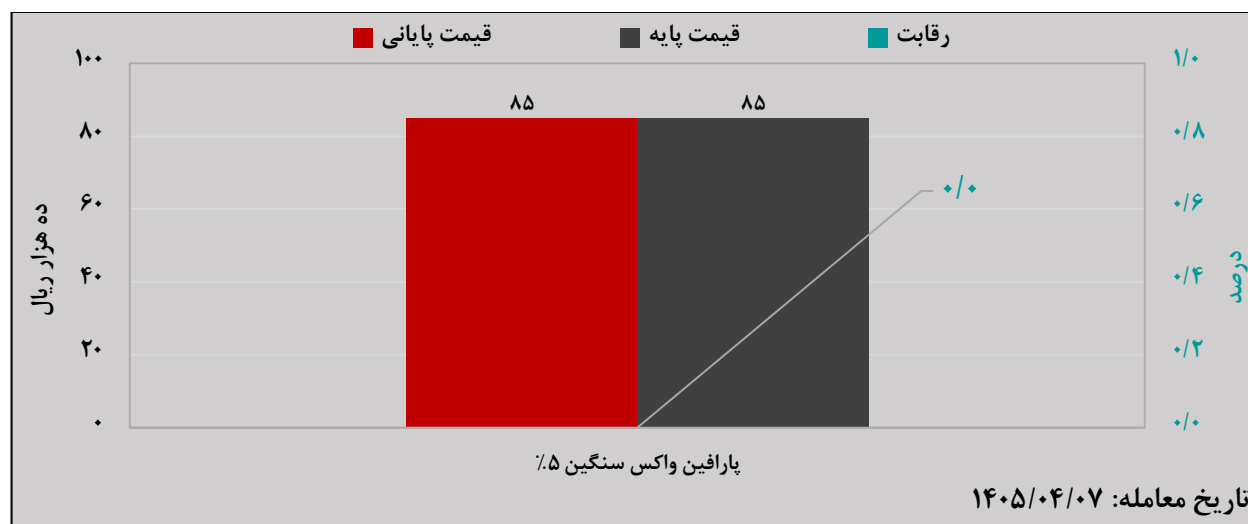
شکل ۱۹. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ را در هفته دوم تیرماه سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمت پایانی میانگین موزون و قیمت پایه تک گرید پارافین واکس نفت سپاهان در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که این محصولات طی معامله انجام‌شده هیچ رقابت قیمتی نداشته است؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصول نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن (مازاد عرضه) تأثیر پذیرفته است.

شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته دوم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی معاملات اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات همچنان با ضعف محسوس در سمت تقاضا مواجه است. در اغلب گریدهای عرضه‌شده، حجم عرضه از تقاضای ثبت‌شده

فرا تر بوده و بخش قابل توجهی از عرضه‌ها یا بدون مشتری باقی مانده‌اند و یا بدون هیچ‌گونه رقابت قیمتی و در قیمت پایه معامله شده‌اند. تنها در موارد محدودی، از جمله اسلاک‌واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول تهران، تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا مشاهده شد. در مجموع، تداوم مازاد عرضه، عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی و محدود بودن حجم معاملات، بیانگر تداوم رکود در بازار اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس است؛ شرایطی که در صورت استمرار، می‌تواند بر روند تولید، مدیریت موجودی انبار تولیدکنندگان و پویایی زنجیره تأمین این محصولات در صنایع پایین‌دستی تأثیرگذار باشد.

جمع‌بندی

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ تصویری ناهمگن و چندلایه از وضعیت عرضه و تقاضا را نشان می‌دهد. بررسی معاملات در بورس کالای ایران و بورس انرژی حاکی از آن است که هر گروه کالایی تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی قرار دارد؛ به‌گونه‌ای که برخی محصولات با کمبود عرضه و فشار شدید تقاضا مواجه‌اند و برخی دیگر در شرایط رکود و مازاد عرضه به سر می‌برند. این ناهم‌زمانی رفتاری، اهمیت تحلیل تفکیکی هر محصول را برجسته می‌کند و نشان می‌دهد که نمی‌توان با یک برداشت کلی، وضعیت کل بازار پالایشی را توصیف کرد. از این منظر، جمع‌بندی حاضر تلاش دارد ضمن مرور جداگانه وضعیت هر محصول، تصویری منسجم از شرایط کلی بازار ارائه دهد.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در هفته مورد بررسی با محدودیت جدی عرضه مواجه بوده و عملاً به یک عرضه‌کننده فعال محدود شده است. ثبت کسری عرضه قابل توجه در برابر تقاضای موجود، نشان‌دهنده نیاز پایدار صنایع پایین‌دستی به این خوراک است. با این حال، نبود رقابت قیمتی و انجام معاملات دقیقاً در سطح قیمت پایه بیانگر عمق پایین بازار و نبود تنوع در سمت عرضه است. عرضه‌های غیرمستمر از ابتدای سال و حضور کم‌رنگ تولیدکنندگان بزرگ، بازار میعانات گازی را در وضعیت نیمه‌متوقف قرار داده و ریسک تأمین خوراک را برای صنایع وابسته افزایش داده است.

۲. وکیوم باتوم

برخلاف میعانات گازی، بازار وکیوم‌باتوم در هفته دوم تیرماه با عرضه گسترده هفت پالایشگاه و در عین حال رکود عمیق در سمت تقاضا مواجه بوده است. مازاد عرضه سنگین، نبود یا ضعف شدید تقاضا برای اغلب عرضه‌ها و انجام معاملات محدود بدون رقابت قیمتی، نشان می‌دهد که بازار وارد فاز رکود ساختاری شده است. بازگشت قیمت‌های پایه به سطوح پیش از مصوبه دهم خردادماه نیز نتوانسته خریداران را به بازار بازگرداند. این وضعیت بیش از آنکه ناشی از قیمت باشد، متأثر از بی‌ثباتی سیاست‌گذاری، انتظار برای اصلاحات بیشتر و رکود صنایع پایین‌دستی، به‌ویژه در بخش عمرانی است.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه در هفته مورد بررسی تصویری کاملاً متفاوت از وکیوم‌باتوم ارائه می‌دهد. در اغلب گریدها، به‌ویژه SN150، SN600 و SN500، کسری عرضه و فشار بالای تقاضا مشاهده شده و این موضوع به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل توجه منجر شده است. شدت رقابت در برخی گریدهای پرمصرف نشان‌دهنده نگرانی خریداران نسبت به تداوم محدودیت عرضه در کوتاه‌مدت است. در مقابل، برخی گریدها مانند برایت‌استاک در شرایط تعادل نسبی معامله شده‌اند که بیانگر

ناهمگونی تقاضا در میان گریدهای مختلف روغن پایه است. در مجموع، روغن پایه یکی از پرتنش‌ترین و فعال‌ترین بخش‌های بازار در این هفته بوده است.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

بازار اسلاک واکس و پارافین واکس عمدتاً با ضعف تقاضا و مازاد عرضه همراه بوده است. بخش قابل توجهی از عرضه‌های اسلاک واکس، چه از سوی نفت ایرانول و چه نفت بهران، یا بدون تقاضا باقی مانده یا با تقاضایی بسیار محدود مواجه شده‌اند. نبود رقابت قیمتی و انجام معاملات در سطح قیمت پایه (یا عدم انجام معامله) نشان می‌دهد که این محصولات در حال حاضر در اولویت خرید صنایع پایین‌دستی قرار ندارند. پارافین واکس نیز اگرچه تمام تقاضای ثبت‌شده را پوشش داده، اما مازاد عرضه آن تأییدی بر محدود بودن کشش تقاضا در این بخش است.

در مجموع، برآیند معاملات هفته دوم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار محصولات پالایشگاهی با دوگانه‌ای روشن مواجه است: از یک سو محصولاتی مانند میعانات گازی و روغن پایه که با کمبود عرضه و فشار تقاضا روبه‌رو هستند و از سوی دیگر محصولاتی نظیر وکیوم‌باتوم و اسلاک واکس که درگیر رکود تقاضا و مازاد عرضه‌اند. این واگرایی رفتاری بیانگر آن است که چالش‌های بازار صرفاً قیمتی نیست، بلکه به عواملی نظیر ثبات سیاست‌گذاری، استمرار عرضه، شرایط صنایع پایین‌دستی و انتظارات فعالان بازار گره خورده است. تداوم وضعیت فعلی، در صورت عدم اصلاح سازوکار عرضه و ایجاد پیش‌بینی‌پذیری در سیاست‌ها، می‌تواند به تعمیق رکود در برخی بخش‌ها و تشدید رقابت و التهاب قیمتی در بخش‌های دیگر منجر شود. از این رو، بازنگری هماهنگ در سیاست‌های تنظیم بازار و تقویت توازن میان عرضه و تقاضا، شرط کلیدی پایداری زنجیره پالایشی و صنایع وابسته در ماه‌های پیش‌رو خواهد بود.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>